
Onderwerp	Aanpassing maatstaf rioolheffing
Portefeuillehouder	De heer M.B. van Esch
Datum raadsvergadering	30 juni 2026
Aantal bijlagen	1

Samenvatting

Dit voorstel gaat over de aanpassing van de wijze (de maatstaf) waarop de hoogte van de rioolheffing bepaald wordt. Aanleiding daarvoor is de wens om de heffing meer aan te laten sluiten bij de kosten die de gemeente maakt voor enerzijds de hemelwater- en grondwater van een perceel en anderzijds bij het waterverbruik (afvalwatertaak). Dit was een actiepoint in het [Waterplan 2023-2027](#). Daarnaast is op 1 juli 2020 [een motie](#) aangenomen om te onderzoeken hoe de rioolheffing beter kan aansluiten bij het werkelijk drinkwaterverbruik, zodat er een meer evenredige verdeling van de kosten ontstaat. Het uitgangspunt hierbij blijft dan wel, dat ook de nieuwe heffingsmaatstaf ervoor zorgt dat de jaarlijkse inkomsten gelijk blijven en daarmee kostendekkend is.

Aanleiding

In het Waterplan 2023-2027 is een actiepoint opgenomen de rioolheffing aan te passen zodat deze beter aansluit bij de gemeentelijke watertaken en om zuinig omgaan met drinkwater te stimuleren. Tevens wordt er dan een directer verband gelegd met de kosten van het verbruik van drinkwater en de hieruit voortvloeiende kosten voor de verwerking van afvalwater. Dit conform de strekking van de aangenomen motie.

Feitelijke informatie

Voorgeschiedenis

In het Waterplan 2023-2027 is met betrekking tot rioolheffing een actiepoint opgenomen voor een andere heffingssystematiek voor de gemeente Heusden. De huidige heffing is gebaseerd op het drinkwatergebruik met een staffeling waarbij de meeste huishoudens in dezelfde staffel vallen. Dat is weliswaar efficiënt in termen van perceptiekosten (kosten gemoeid met inning van de heffing) maar hierdoor ontbreekt de mogelijkheid om een zuiniger omgang met drinkwater te stimuleren. Daarnaast hebben de hemelwater- en grondwatertaak (die een steeds groter aandeel krijgen in de kosten/investeringen) geen directe relatie met het drinkwaterverbruik. Hierdoor ontstaat er steeds meer een mismatch tussen heffing en de watertaken. Vanwege deze thematiek en de aangenomen motie is in het Waterplan 2023-2027 als actie opgenomen dat er een verkenning gedaan zou worden naar een andere maatstaf voor de heffing. Deze verkenning is ambtelijk gedaan en in een thema-avond met de raad op 20 januari 2026 bleek een differentiatie naar drinkwaterverbruik als een variabel tarief en een vastrecht voor de hemel- en grondwatertaak het meest wenselijk voor Heusden. Dit is de basis geweest voor de verder uitwerking naar dit voorstel.

Kaders (beleid en wettelijk)

De wettelijke kaders voor de rioolheffing zijn:

- Gemeentewet (Gw)
- Waterwet (Ww) als opvolger van de Wet verankering en bekostiging gemeentelijke watertaken. Per 1 januari 2024 is dit opgegaan in de Omgevingswet (Ow)
- Besluit Begroting en Verantwoording (BBV)
- Waterplan Heusden 2023-2027 (Wp)

Overige informatie

De rioolheffing is een bestemmingsheffing. Dat houdt in dat de inkomsten bestemd zijn voor het doel waarvoor ze geïnd worden. Er moet een aanvaardbare verdeling worden gehanteerd en het is gebaseerd op de mate waarin er profijt is van de watertaken. Daarnaast moet de rioolheffing kostendekkend zijn en dus een stabiele bron van inkomsten. Een aanpassing van de rioolheffing zal niet mogen leiden tot lagere inkomsten dan op basis van de huidige systematiek het geval is. Maar ook hogere inkomsten zijn vanuit het oogpunt van kostendekkendheid ongewenst.

Afweging

De gemeentelijke watertaken gaan over afvalwater grondwater en hemelwater. Om de heffing beter aan te laten sluiten bij de taken wordt een differentiatie van het tarief voorgesteld. De differentiatie bestaat uit een variabel tarief op basis van het drinkwaterverbruik en een vast tarief (vastrecht) op basis van het gebruiksdoel van het object. De heffing vindt plaats bij de gebruiker.

Variabel

Het drinkwaterverbruik is de maatstaf voor de afvalwatertaak. Het water komt immers schoon een gebouw binnen en verlaat dat voor een groot deel als afvalwater. Per afgenomen kuub water wordt een vast tarief voorzien. Hier vloeit uit voort dat hoe minder kuub water er wordt afgenomen, hoe lager de kosten voor de gebruiker zullen zijn en andersom.

Vastrecht

Voor de bekostiging van de hemelwatertaak en de grondwatertaak wordt een vast tarief voorgesteld (vastrecht). De hoogte van het vastrecht is afhankelijk van de categorie waarin de gebruiker van een object valt. We voorzien vier categorieën:

- Gebruikers van woningen
- Gebruikers van niet-woningen met een perceel tot 2000 m²
- Gebruikers van niet-woningen met een perceel vanaf 2000 m²
- Gebruikers van agrarische objecten/percelen

De hoogte van het vastrecht per categorie hangt samen met het profijtbeginsel. Dit profijt is gelegen in het gebruik van het perceel of gebouw en de mate waarin men gebruik kan maken van een waterbestendige openbare ruimte.

Woningen en niet-woningen met een perceel tot 2000 m²

Een gemiddeld huishouden heeft een waterverbruik heeft van ca. 110 m³. Voor ca. 75% van de huishoudens en bedrijven met een perceel < 2000 m² zal het te betalen bedrag op basis van de nieuwe maatstaf voor rioolheffing lager worden en voor 25% van de huishoudens en kleine bedrijven met een perceel < 2000 m² wordt het te betalen bedrag hoger. Het feit dat huishoudens en bedrijven met een perceel < 2000 m² meer gaan betalen, is het gevolg van een groter waterverbruik (tevens hoger dan gemiddeld).

Niet-woningen met een perceel vanaf 2000 m²

Gebruikers van niet-woningen met een perceel vanaf 2000 m² gaan in ca. 88% van de gevallen meer betalen aan rioolheffing. Zo'n 12% van de bedrijven gaat minder betalen. Het feit dat bedrijven met een perceel vanaf 2000 m² meer gaan betalen, is het gevolg van een groter waterverbruik. Dit werd in de huidige situatie niet extra belast in verband met de beperkte belasting voor veel waterverbruik als gevolg van de gehanteerde staffeling bij de berekening van de rioolheffing. Voor excessen blijft een uitzondering bestaan, voortbordurend op de huidige situatie.

Het gemiddeld waterverbruik bij niet-woningen met een perceel vanaf 2000 m² is 661 m³. Met de nieuwe maatstaf rioolheffing worden de kosten bij dit gemiddeld verbruik op jaarbasis ca. € 50,00 hoger.

Agrarische objecten

Van gebruikers van agrarische objecten gaat met de nieuwe maatstaf rioolheffing ca. 42% minder betalen ten opzichte van de huidige situatie en 58% gaat meer betalen.

Het gemiddeld waterverbruik bij agrarische percelen is 408 m³. Ten opzichte van de huidige situatie gaan gebruikers met dit waterverbruik ca. € 50,00 per jaar meer rioolheffing betalen.

Op dit moment kan circa 35% van de totale kosten voor de gemeentelijke watertaken worden toegeschreven aan het afvoeren van afvalwater. Circa 65% van de kosten zijn toe te schrijven aan de hemelwater- en grondwatertaak. Deze verdeling komt terug in de opbrengsten zoals we die voorzien met betrekking tot het variabele tarief (35%) en het vastrecht (65%). Omdat we steeds verder overgaan naar gescheiden stelsels zal het aandeel hemelwater- en grondwatertaken steeds verder stijgen. Daarmee zal het onderdeel vastrecht ook een steeds belangrijkere rol gaan spelen in de toekomst.

Gebruiker

De gemeente int de rioolheffing via een belastingsamenwerking met Brabant Water. Daarin kunnen uitsluitend de gebruikers meegenomen worden. Daarom wordt voorgesteld om zowel het variabele deel als het vastrecht van de gebruiker te innen

Het doel is een rechtvaardige en kostendekkende heffing. Daarbij is zoveel als mogelijk ingezet op het voorkomen dat belastingplichtigen te maken krijgen met grote afwijkingen. Dat is echter niet altijd te voorkomen en is het gevolg van een variabel tarief dat gekoppeld is aan het waterverbruik. Het uitvoeren van hemel- en grondwatertaak in combinatie met het profijtbeginsel rechtvaardigt dergelijke afwijkingen.

Inzet van middelen

Voor de overgang naar de nieuwe heffingsmethodiek worden eenmalig extra kosten gemaakt (circa € 15.000) voor het aanpassen van de huidige systemen. Daarnaast is het mogelijk dat er meer bezwaren komen als gevolg van de wijziging. De bezwaren worden door Brabant Water afgehandeld en aan de gemeente doorberekend. Deze eenmalige kosten worden ten laste gebracht van de reserve riolering, die een egaliserende functie heeft.

Op basis van de nieuwe heffingsmaatstaf worden de nieuwe tarieven in de nieuwe verordening voor rioolheffing, tegelijk met de begroting 2027, aan u voorgelegd. Omdat het bij de rioolheffing gaat om een zogenaamd 'gesloten systeem' waarbij het uitgangspunt kostendekkendheid is, heeft de wijziging van heffingsmethodiek geen effect op het begrotingssaldo.

Risico's

Een andere heffing betekent een ander bedrag op de belastingaanslag. Hoewel een relatief kleine groep belastingplichtigen te maken krijgt met grote afwijkingen ten opzichte van de huidige rioolheffing, is de verwachting dat het aantal bezwaren gaat toenemen. De behandeling en de resultaten daarvan leiden mogelijk tot hogere perceptiekosten (inzet ambtelijke capaciteit, kwijscheldingen, gewijzigde belastingaanslag). Als er op grote schaal minder drinkwater verbruikt wordt zullen ook de inkomsten uit het variabel deel lager uitvallen. Dat leidt mogelijk tot een situatie van verminderde kostendekkendheid. De ontwikkeling hiervan zal gemonitord worden en als dit speelt zal hier bij de jaarlijkse vaststelling van de tarieven op ingespeeld worden.

Procedure / vervolgstappen

De invoering van de nieuwe maatstaf rioolheffing is voorzien per 1 januari 2027. Omdat het hier gaat om aanpassing van een belasting is het van belang dat we onze inwoners en bedrijven goed

meenemen in het verhaal. Samen met Brabant Water gaan we actief met de inwoners, ondernemers en agrariërs communiceren over de veranderingen met betrekking tot de rioolheffing.

Voorgenomen besluit

Wij stellen u voor bijgaand besluit vast te stellen.

Het college van Heusden,
de secretaris,

de burgemeester,

mr. H.J.M. Timmermans

drs. W. van Hees

Bijlage:

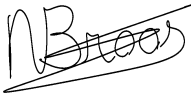
- Effect aanpassing maatstaf rioolheffing

De raad van Heusden in zijn openbare vergadering van 30 juni 2026;
gezien het voorstel van het college van 26 mei 2026;
gelet op de beraadslaging;

b e s l u i t :

de maatstaf voor de rioolheffing per 1 januari 2027 te wijzigen in een gedifferentieerde maatstaf waarbij de rioolheffing bestaat uit een variabel en vast gedeelte.

de griffier,

mr. N.M.H.C. Pot-Broos

de voorzitter,

drs. W. van Hees